

<https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/vat/odwrotne-obciazenie/2900027,Odwrotne-obciazenie-zwiekszylo-wyludzenia-zwrotow-VAT.html>

„Odwrotne obciążenie” zwiększyło wyłączenia zwrotów VAT

Ostatnia aktualizacja: **2019-02-08**

Przed komisją śledczą do spraw wyłączeń VAT-u i akcyzy zgodnym chórem lobbyści (nieukrywający swojej roli), jak i kryptolobbyści, którzy swego czasu byli wysokimi i trochę niższymi funkcjonariuszami publicznymi, bronią tzw. odwrotnego obciążenia w podatku od towarów i usług. Wciskają posłom kit, że ten przywilej „uszczelnia VAT”, mimo że bezspornie przyczynił się do spadku dochodów budżetowych, co potwierdzają wszystkie dane (krajowe i międzynarodowe).

W związku z tym, że również obecna władza jest wprowadzana w błąd i przez trzy lata rozszerzyła ten przywilej na kolejnych interesariuszy, pragnę wyjaśnić istotę tego „wynałazku” i jego skutki dla budżetu państwa. Wie to każda księgowa w biurze rachunkowym oraz student, który musiał zdać egzamin z prawa podatkowego, więc proszę mi wybaczyć, że piszę o rzeczach oczywistych.

Najlepiej to robić na przykładzie. Jeśli podatnik jest opodatkowany na zasadach ogólnych i sprzedał w danym miesiącu towary za 100 zł +23 zł VAT- u, a jego podatek naliczony wyniósł 15 zł, to:

- budżet otrzymał 8 zł (23 zł – 15 zł),
- niczego nie wypłacono z budżetu, bo tu nie miejsca dla zwrotu,
- nabywca tych towarów mógł maksymalnie odliczyć od swego podatku należnego 23 zł.

Jeśli towar ten zostanie objęty przywilejem tzw. odwrotnego obciążenia, to:

- podatnik nie płaci nic do budżetu (strata 8 zł),
- otrzyma zwrot w wysokości 15 zł, czyli budżet już bezpowrotnie stracił 23 zł,
- nabywca, jeśli odprzedaje ten sam towar, również nic nie płaci, bo u niego podatek należny z tytułu nabycia równa się podatkowi naliczonemu,
- jeśli ten towar zostanie wywieziony za granicę lub zużyty do produkcji towarów wywiezionych za granicę, to również nie wystąpi tu żadna wpłata podatku do budżetu państwa.

Czy budżet straci na tej operacji? Oczywiście: proste rachunki.

Aby poprawić wizerunek tego przywileju i uzasadnić kit, że jest to „uszczelnienie VAT”, daje się przykład, że „ostatecznie” VAT w obrocie towarami, na które przyznano ten przywilej, będzie „jednak zapłacony”, bo zapłaci go sprzedawca detaliczny tych towarów. Gdyby ów przywilej dotyczył pieczywa, masła i kiełbasy, to zgoda: sklep w przysłowiowej Kosowskiej Wólce może coś zapłaciłby do budżetu. Ale na jakie towary i usługi wprowadza się to rozwiązanie? Wymienię największe rynki: złom, odpady, surowce wtórne, stal, metale kolorowe. Czy istnieje rynek detaliczny (sprzedaż konsumentom) złomu lub metali kolorowych? Ktoś tu wstawia kit.

Ostatnią deską ratunku dla obrońców tego przywileju jest twierdzenie, że nabywcy tych towarów, jak zużyją je do produkcji wyrobów na stawkach dodatnich (5%, 8%, 23%), zapłacą więcej niż ci, którzy kupowaliby te towary z VAT-em. Ale gdy złom jest zużywany do produkcji towarów objętych tym przywilejem (złom sprzedaje się do huty, która produkuje pręty stalowe), to w całym ciągu transakcji nikt niczego nie płaci, a jeszcze trzeba zwrócić podatek naliczony z tytułem nabycia innych towarów i

usług (np. węgla czy energii elektrycznej), którego w innym przypadku nigdy by nie zwracano. Gdy tylko istotna część towarów wytwarzanych z towarów, które były objęte odwrotnym obciążeniem, jest wywożona za granicę, to starty budżetu są bezwzględni i bezpowrotne, bo nikt nic nie płaci, a jeszcze trzeba zwracać podatek naliczony.

Być może dla każdego księgowego są to banały, ale być może naiwni (?) obrońcy „odwrotnego obciążenia” tego nie wiedzą.

Gdy podatnik dokonuje odliczenia podatku naliczonego (jest to czynność ewidencyjno-deklaracyjna), następuje zmniejszenie podatku należnego (w naszym przykładzie 23 zł) o kwotę podatku naliczonego (15 zł), co powoduje, że budżet bezwzględnie zyskuje 8 zł, nawet gdy ów podatek naliczony (15 zł) nie został wpłacony (co się zdarza).

Gdy stosując „odwrotne obciążenie” podatnik musi otrzymać zwrot owych 15 zł, to strata budżetu wynosi 23 zł (8 zł nie wpłacono i wpłacono jeszcze 15 zł).

Przyjmując optymistyczne założenie, że faktyczne wpłaty zobowiązań podatkowych w tym podatku wynoszą około 90% kwoty podatku należnego, to w przypadku zwrotów zawsze budżet „ma w plecy”, bo zwraca o jedną dziesiątą więcej. Inaczej mówiąc: zwrot podatku naliczonego z budżetu państwa ma charakter kasowy i z zasady jest wyższy od faktycznej wpłaty podatku należnego, który tworzy podatek naliczony (który jest zawsze memoriałowy). **Oznacza to, że odliczenie (zawsze memoriałowe) tylko zmniejsza wpłaty (wpływy), a zwrot (wydatek) zawsze jest dokonywany z faktycznych wpłat (wpływów): zwraca się tylko z tego, co się ma, czyli z pieniędzy od uczciwych podatników.**

Lecz to nie koniec: „odwrotne obciążenie” jest zaproszeniem do wyłudzenia całkowicie nienależnych zwrotów, bo nie wymaga tworzenia fikcyjnego wywozu towarów poza granice Polski: wystarczy skupić i sprzedaż (wielokrotnie) tę samą partię stali (żelaza, elektroniki, itp.) aby uzyskać legalnie prawo do zwrotu: trzeba tylko zmistyfikować podatek naliczony, ale to nie jest takie trudne. Na każdym rogu ulicy stoją potencjalni „prezesi spółek”, które wystawią za kilkaset złotych faktury na milionowe kwoty. W ten sposób wyłudzenie zwrotów VAT-u „trafiło pod strzechy” i może to robić każdy. Ten biznes nazywa się „transakcjami stalowymi”, gdyż to stal była największym przebojem stosowanym w wyłudzeniu VAT-u. Skąd się biorą te pieniądze na lobbing w obronie „odwrotnego obciążenia”? Odpowiedź jest prosta: z nienależnie uzyskanych zwrotów. Komisja powinna zapytać resort finansów, ile zwrócono podatku firmom, które objęte były odwrotnym obciążeniem oraz jaka była wartość obrotów towarami (usługami) objętych tym przywilejem w latach 2011-2015. To łatwo sprawdzić: w deklaracji VAT-7 jest pole 31. Zresztą nie jest żadną tajemnicą, że po objęciu danej grupy towarów tym przywilejem gwałtownie rośnie ich sprzedaż. Dlaczego? Bo daje to możliwości wyłudzenia zwrotów VAT-u.

Witold Modzelewski

Profesor Uniwersytetu Warszawskiego
Instytut Studiów Podatkowych